

UNIwersytet
w Białymstoku

**Ochrona i obrona ludności
(studentów oraz kadry dydaktycznej)
przed zagrożeniem ze strony potencjalnego
przeciwnika z uwzględnieniem
potrzeb i charakterystyki działania
Uniwersytetu w Białymstoku**

17 grudnia 2025 r.

***"Bezpieczeństwo jest złudzeniem, które sprzedajemy
dzieciom, żeby dobrze spały"***

*„Największy grzech popełniany przy realizacji zadań
dot. bezpieczeństwa to **grzech zaniechania**”*

Bezpieczeństwo i przygotowanie obronne Uniwersytetu

Zadania uczelni w zakresie realizacji zadań obronnych i zarządzania kryzysowego regulują następujące przepisy:

- ✓ Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce
- ✓ Ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny
- ✓ Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych
- ✓ Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym
- ✓ Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych
- ✓ Ustawa z dnia 5 grudnia 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej
- ✓ Zarządzenie Ministra Nauki z dnia 22 lutego 2024 r. w sprawie sposobu wykonywania zadań w ramach obowiązku obrony w dziale administracji rządowej - szkolnictwo wyższe i nauka
- ✓ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 listopada 2025 r. w sprawie warunków technicznych dla budowli ochronnych oraz warunków technicznych ich użytkowania i usytuowania

Na podstawie tych zewnętrznych aktów prawnych rektorzy uczelni powinni wydawać odpowiednie zarządzenia, które będą wyznaczały zakres działalności osób odpowiedzialnych za obronność w ramach uczelni.

ZWIĘKSZANIE ŚWIADOMOŚCI OBRONNEJ W SPOŁECZNOŚCI AKADEMICKIEJ

- ✓ Nie wystarczy tworzyć dokumenty i struktury – kluczowa jest świadomość zagrożeń i gotowość do działania.
- ✓ Działania edukacyjne powinny objąć całą wspólnotę uczelni: od kadry zarządzającej, przez administrację, po nauczycieli akademickich i studentów.
- ✓ Regularne szkolenia z zakresu zarządzania kryzysowego, reagowania na alarmy, procedur ewakuacyjnych czy systemów ostrzegania powinny stać się normą.

ROLA OSÓB FUNKCYJNYCH

W procesie zapewnienia bezpieczeństwa osób w obiektach i na terenie Uniwersytetu biorą udział wszystkie osoby funkcyjne.

Każda z tych osób powinna:

- zostać przeszkolona do realizacji tych zadań,
- posiadać niezbędną wiedzę , umiejętności i predyspozycje do realizacji tego zadania,
- postępować zgodnie z algorytmem postępowania w danej sytuacji i znać dokumenty regulujące daną tematykę (instrukcje, zarządzenia, itp.)

Do realizacji poszczególnych zadań powinni zostać wyznaczeni zarówno liderzy/kierownicy + ich zmiennicy

Wszystkie działania osób funkcyjnych wynikające z przepisów, instrukcji i zarządzeń powinny zostać sprawdzone pod kątem wykonalności oraz wielokrotnie, cyklicznie przećwiczone.

WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZEWNĘTRZNYMI

Uczelnie w kwestiach obronności i bezpieczeństwa współpracują z:

- ✓ **Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego** – POF, System Stałego Dyżuru, Informacje o Pozamilitarnych Przygotowaniach Obronnych, Szkoła Legii Akademickiej;
- ✓ Innymi ministerstwami, pod które również podlegają uczelnie, np. **Ministerstwo Zdrowia, Kultury i Dziedzictwa Narodowego**;
- ✓ **Ministerstwem Obrony Narodowej** – kursy obronne, wyłączenia, świadczenia rzeczowe, HNS, kwalifikacje wojskowe i Szkoła Legii Akademickiej;
- ✓ **Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego** – obiekty zabytkowe;
- ✓ **Policją, Strażą Pożarną** – zarówno działania doraźnie w zależności od sytuacji na uczelni, jak i przy organizacji imprez masowych typu juwenalia;
- ✓ **ABW** – certyfikacje i nadzór nad kancelarią niejawną;
- ✓ **Z samorządem** – głównie miasta, gdzie zlokalizowana jest uczelnia – z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego miasta, ale też przy rozproszonych lokalizacjach uczelni z innymi władzami samorządowymi – Starostwem.

SYGNAŁY ALARMOWE I KOMUNIKATY OSTRZEGAWCZE – ZASADY PRZEKAZYWANIA I ODBIORU

Podstawa prawna:

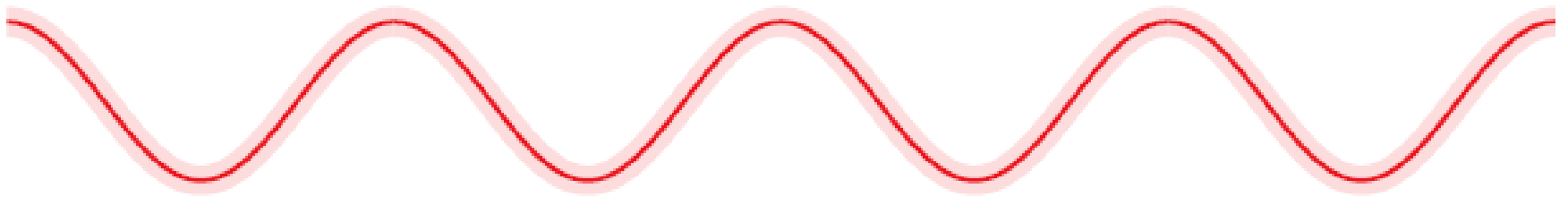
Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 lutego 2024 r. w sprawie systemów wykrywania skażeń i powiadamiania o ich wystąpieniu oraz właściwości organów w tych sprawach

Do informowania o zagrożeniu służby wykorzystują:

- syreny alarmowe;
- megafony;
- media–radio, telewizję, internet;
- Regionalny System Ostrzegania (RSO) – **zaleca się pobranie aplikacji RSO**;
- Alerty RCB wysyłane na telefony komórkowe;
- bezpośredni kontakt.

Występują tylko **dwa rodzaje sygnałów alarmowych**.

ogłoszenie alarmu – ciągły, **modulowany** dźwięk syreny przez 3 minuty,

odwołanie alarmu – ciągły, **jednostajny** dźwięk syreny przez 3 minuty.

Jeśli usłyszysz sygnał alarmowy, włącz radio lub telewizor i stosuj się do komunikatów.

SYGNAŁY ALARMOWE

Lp.	Czynności	Sposób ogłoszenia alarmów		
		akustyczny system alarmowy	środki masowego przekazu	wizualny sygnał alarmowy
1.	Ogłoszenie alarmu	Sygnał akustyczny – modulowany dźwięk syreny w okresie trzech minut	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Uwaga! Ogłaszam alarm (podać przyczynę, rodzaj alarmu itp.) dla	Znak koloru żółtego w kształcie trójkąta lub, w uzasadnionych przypadkach, innej figury geometrycznej
2.	Odwołanie alarmu	Sygnał akustyczny – ciągły dźwięk syreny w okresie trzech minut	Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Uwaga! Odwołuję alarm (podać przyczynę, rodzaj alarmu itp.) dla	

KOMUNIKATY OSTRZEGAWCZE

Lp.	Rodzaj komunikatu	Sposób ogłoszenia komunikatu		Sposób odwołania komunikatu	
		akustyczny system alarmowy	środki masowego przekazu	akustyczny system alarmowy	środki masowego przekazu
1.	Upředzenie o zagrożeniu skażeniami		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Osoby znajdujące się na terenie około godz. min. może nastąpić skażenie (podać rodzaj skażenia) w kierunku (podać kierunek)		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Odwołuję upředzenie o zagrożeniu (podać rodzaj skażenia) dla
2.	Upředzenie o klęskach żywiołowych i zagrożeniu środowiska		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Informacja o zagrożeniu i sposobie postępowania mieszkańców (podać rodzaj zagrożenia, spodziewany czas wystąpienia i wytyczne dla mieszkańców)		Powtarzana trzykrotnie zapowiedź słowna: Uwaga! Uwaga! Odwołuję upředzenie o zagrożeniu (podać rodzaj klęski) dla

REAGOWANIE NA ZAGROŻENIA

Atak z powietrza

Atak z powietrza przy użyciu dronów lub lotnictwa potencjalnego przeciwnika to najbardziej prawdopodobny sposób ataku na nasze państwo, miasta, uczelnię.

Kiedy usłyszysz sygnał alarmowy (lub usłyszysz nadlatujące obiekty):

- ✓ Udać się ustaloną wcześniej drogą ewakuacyjną do miejsca schronienia.
- ✓ Zabierz ze sobą **plecak ewakuacyjny. Unikaj wind**, idź schodami.
- ✓ Schronienie, do którego się udajesz, (najlepiej) powinno być **bez okien**, mieć grube ściany, gruby strop, dostęp do powietrza i wyjście awaryjne.
- ✓ Jeśli na otwartym terenie usłyszysz eksplozję, **padnij na ziemię – najlepiej** w zagłębieniu – i osłoń głowę.
- ✓ **Nie wychodź ze schronienia** pochopnie – atak może zostać powtórzony w niewielkim odstępie czasowym.
- ✓ **Pomóż innym – sprawdź, kto wokół Ciebie** potrzebuje wsparcia.
- ✓ Sprawdź zagrożenie pożarowe.
- ✓ O zdarzeniu powiadom niezwłocznie służby lub osoby funkcyjne.

REAGOWANIE NA ZAGROŻENIA

Atak terrorystyczny

Celem ataków mogą być ludzie lub ważne obiekty (np. elektrownie, stacje uzdatniania wody, centra logistyczne, hale koncertowe, galerie handlowe, a **także Uniwersytet**).

- ✓ Jeżeli jesteś świadkiem ataku, nie podchodź. **Uciekaj! Ostrzegaj innych.** Zawiadom służby – nie zakładaj, że ktoś inny już to zrobił. Nie wracaj na miejsce zdarzenia.
- ✓ **Ukryj się z dala od tłumu. Znajdź osłonę – mury, stalowe konstrukcje, grube ściany.**
- ✓ W pomieszczeniu zabarykaduj drzwi, zasłoń okna, wyłącz światło. Wycisz telefon.
- ✓ Jeżeli nie możesz uciec lub ukryć się – **walcz. Użyj wszystkiego, co masz pod ręką**, np. torebki, plecaka, krzesła.
- ✓ **Nie udostępniaj zdjęć i filmów z miejsca zdarzenia.**
- ✓ **Nie podsycaj paniki** – nie rozpowszechniaj niesprawdzonych informacji.

W Uniwersytecie została opracowana „**Instrukcja postępowania w przypadku zagrożenia niebezpiecznymi działaniami niekonwencjonalnymi i terrorystycznymi w obiektach i na terenie Uniwersytetu w Białymstoku**”, która określa sposób postępowania w przypadku tego typu zagrożenia.

REAGOWANIE NA ZAGROŻENIA

Zagrożenia chemiczne, biologiczne, radiacyjne i nuklearne

Kiedy usłyszysz komunikat ostrzegawczy o zagrożeniu

- ✓ Zaalarmuj osoby, które są w zagrożonej strefie, i opuść niebezpieczny obszar.
- ✓ Jeżeli zostajesz w budynku: zamknij i uszczelnij okna, drzwi, otwory wentylacyjne, zasuwy do pieców i kominków. Wyłącz klimatyzację.
- ✓ Jeśli jesteś w samochodzie: zamknij okna, wyłącz klimatyzację / wentylację, wyjedź ze strefy zagrożenia.
- ✓ Kiedy przyjdiesz z zewnątrz, zdejmij skażone ubranie.
- ✓ Nie jedz produktów, które mogły zostać skażone.
- ✓ Nie dotykaj twarzy zanim nie umyjesz rąk. Umyj się mydłem pod bieżącą wodą, najpierw ręce, potem twarz. Weź prysznic. Załóż czyste ubranie.
- ✓ Wrzuć do plastikowych worków wszystkie przedmioty, które mogły zostać skażone, np. ubranie, żywność – szczelnie je zamknij i oznacz.

W przypadku zagrożenia skażeniem promieniotwórczym przygotuj się na przetrwanie co najmniej kilku dni wewnątrz uszczelnionego budynku.

Poziom promieniowania w miejscu wybuchu jądrowego znacząco spada już po kilku dniach.

Oznaczenie
zagrożeń CBRN

chemiczne

biologiczne

radiacyjne

nuklearne

REAGOWANIE NA ZAGROŻENIA

Zagrożenia cyfrowe

Dezinformacja to celowe rozpowszechnianie fałszywych lub zmanipulowanych treści.

- ✓ Sprawdzaj informacje, które wydają Ci się wiarygodne, w kilku niezależnych źródłach.
- ✓ Nie rozpowszechniaj niesprawdzonych informacji.
- ✓ Nie wierz w doniesienia o upadku państwa i kapitulacji.
- ✓ Nie rozpowszechniaj żadnych informacji o lokalizacji i ruchu Wojska Polskiego i wojsk sojuszniczych. Nie fotografuj, nie nagrywaj, nie przesyłaj i nie publikuj zdjęć wojska, ważnych obiektów, np. mostów, stacji kolejowych, magazynów.

Wszystkie informacje sprawdzaj w pewnych, publicznych źródłach informacji, takich jak Polskie Radio, Telewizja Polska, rządowe strony internetowe i służby państwowe.

Cyberprzestępczość to wszelkie nielegalne działania popełniane przy użyciu komputerów, internetu i sieci komputerowych, obejmujące kradzież danych, oszustwa (phishing), dystrybucję złośliwego oprogramowania (malware), hacking, cyberprzemoc, a także tradycyjne przestępstwa (oszustwa, fałszerstwa) przeniesione do cyberprzestrzeni, mające na celu korzyść finansową lub wyrządzenie szkody. To także narzędzie często służące do przeprowadzania **akcji sabotażowych** przeciwko państwu polskiemu przez wywiady obcych państw.

REAGOWANIE NA ZAGROŻENIA

Inne sytuacje kryzysowe występujące w przestrzeni akademickiej

W Uniwersytecie została opracowana ***„Instrukcja postępowania w przypadku zagrożenia niebezpiecznymi działaniami niekonwencjonalnymi i terrorystycznymi w obiektach i na terenie Uniwersytetu w Białymstoku”***, która określa sposób postępowania w przypadku zagrożeń typu:

- ✓ Podłożenie ładunku (materiału wybuchowego) lub niebezpiecznego.
- ✓ Przesyłki niebezpieczne lub pozostawione bez opieki.
- ✓ Uwolnienie substancji niebezpiecznej.
- ✓ Bezpośredni napad lub wtargnięcie na teren obiektu.

Inne niepokojące zachowania takie jak:

- ✓ nieuzasadnione próby kontaktu ze strony osób, które oferują łatwy zarobek;
- ✓ zmiany w zachowaniu osób z naszego otoczenia, których nie da się logicznie wyjaśnić, np. nieuzasadnione próby zdobycia danych osobowych, np. pracowników Uniwersytetu, planów budynku i innych informacji wrażliwych;
- ✓ podejrzane oznaczenia – graffiti, znaki farbą, kredą lub taśmą – w miejscach, w których nie powinno ich być. Na przykład nietypowe symbole na skrzynkach energetycznych lub telekomunikacyjnych, na murach, drogach i latarniach;
- ✓ osoby, które obserwują, fotografują, filmują (m.in. za pomocą dronów) obiekty takie jak lotniska, centra handlowe, węzły logistyczne, tory kolejowe, jednostki wojskowe, szpitale, budynki należące do Uniwersytetu.

INFRASTRUKTURA KRYTYCZNA KAMPUSU

– IDENTYFIKACJA, OCHRONA, ODPORNOŚĆ

- ✓ Uczelnie powinny przeprowadzić RZETELNY przegląd swojej infrastruktury pod kątem przydatności w sytuacjach kryzysowych.
- ✓ Inspiracją mogą być rozwiązania z uczelni kijowskich, gdzie schrony nie są jedynie miejscem przeczekania zagrożenia, ale dobrze zorganizowaną przestrzenią funkcjonowania – z salami wykładowymi, punktami medycznymi i strefami odpoczynku.
- ✓ Odpowiednie przygotowanie zwiększa szansę na zachowanie ciągłości działania nawet w skrajnych sytuacjach.

Przy rozbudowie Kampusu Uniwersytetu warto zawniioskować o dodatkowe środki na utworzenie miejsc schronienia

MIEJSCA SCHRONIENIA

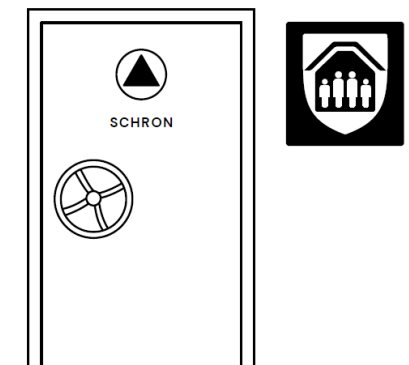
Informacje o lokalizacji miejsc schronienia znajdują się w urzędzie gminy, jednostce Państwowej lub Ochotniczej Straży Pożarnej oraz na stronie www.gov.pl/kgpsp.

Należy przygotować miejsca schronienia w obiektach i na terenie Uniwersytetu w Białymstoku, a o ich lokalizacji powiadomić wszystkich pracowników i studentów Uniwersytetu.

Schronienia są oznaczone specjalnym znakiem graficznym

Należy szukać miejsc, które zapewniają przynajmniej minimum ochrony, z dala od okien, przy ścianach nośnych, w centralnych pomieszczeniach (najniższe kondygnacje budynków, w tym piwnice, garaże podziemne, tunele, przejścia podziemne).

Nawet zwykłe zagłębienia terenu zapewniają lepszą ochronę niż przebywanie na otwartej przestrzeni.

BEZPIECZEŃSTWO W TŁUMIE

- ✓ W trakcie przebywania w jakimkolwiek miejscu, w którym znajduje się duża ilość osób, należy sprawdzić, gdzie są **wyjścia ewakuacyjne**.
- ✓ W razie wybuchu paniki należy poruszać się z tłumem, najlepiej na zewnątrz grupy i unikać gwałtownych zmian kierunku.
- ✓ Bezwzględnie słuchać poleceń osób kierujących ewakuacją, lub akcją służb.
- ✓ Należy unikać ciasnych przejść, szklanych powierzchni, ścian i ogrodzeń. Nie używać wind.
- ✓ W przypadku upadku należy spróbować jak najszybciej wstać – chwytając się stabilnych elementów lub osób w pobliżu. Jeśli nie można wstać, należy się skulić i osłonić głowę.

PODSTAWY EWAKUACJI I PROCEDURY WYJŚCIA – zadania kadry zarządzającej.

Jeśli przebywasz w miejscu, w którym pojawiło się bezpośrednie zagrożenie dla Twojego życia lub zdrowia, **nie należy zwlekać z ewakuacją.**

Jeżeli władze lub służby ratownicze zdecydują o ewakuacji, **bezwzględnie należy stosować się do poleceń. Informacje będziesz dostawać na bieżąco ze stron rządowych, Alertów RCB, RSO i mediów.**

Należy **dostosować ubiór** do warunków pogodowych.

Należy **zabrać ze sobą najważniejsze rzeczy**, w tym dokumenty, leki, ew. apteczkę, latarkę, itp.

Służby ratownicze należy powiadomić o osobach wymagających szczególnej opieki, chorych, niepełnosprawnych itp.

Inna ewakuacja przy ulatniającym się gazie a inna przy nalocie dronów.

Na Uniwersytecie należy opracować (m.in. w porozumieniu z Pełnomocnikiem ds. ochrony inf. niejawnych) w każdym z działów listę rzeczy, dokumentów do ewakuacji i wyznaczyć osoby za to odpowiedzialne oraz ich zmienników.

REAGOWANIE W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH

- ✓ W sytuacjach zagrożenia należy bezwzględnie stosować się do poleceń służb lub osób kierujących akcją ratowniczą.
- ✓ Powiadomić osoby funkcyjne uczelni o zagrożeniach.
- ✓ Należy wyznaczyć osoby funkcyjne do prowadzenie działań ratunkowych i ewakuacyjnych.
- ✓ Z wyprzedzeniem dokonać przeglądu infrastruktury krytycznej, miejsc i dróg ewakuacji, wyposażenia w gaśnice, defibrylatory (AED), apteczki, dostęp do kluczy do pomieszczeń.
- ✓ Sporządzić wykaz służb oraz osób funkcyjnych wraz z telefonami i adresami.
- ✓ Należy znać (w miarę możliwości jak najdokładniejszą) liczbę pracowników i studentów przebywających w danym momencie w obiektach i na terenie Uniwersytetu w Białymstoku.
- ✓ Przy wyznaczaniu osób do pełnienia różnych funkcji przy zarządzaniu sytuacjami kryzysowymi należy pamiętać o tym, że dana osoba może mieć nadane np. zadania mobilizacyjne w tym czasie.

Bezwzględnie należy przećwiczyć plan awaryjny i ewakuację !

INDYWIDUALNE PRZYGOTOWANIE I SAMOZABEZPIECZENIE

– budowanie kultury bezpieczeństwa.

- ✓ Należy zadbać o dokumenty, leki, apteczkę, picie i jedzenie, „plecak ewakuacyjny”, oświetlenie, środki łączności, odpowiedni ubiór i pieniądze.
- ✓ Uczestniczyć w szkoleniu z udzielania pierwszej pomocy.
- ✓ Uczestniczyć w szkoleniu z ochrony i obrony ludności oraz zarządzania kryzysowego.
- ✓ Uczestniczyć w szkoleniu z prowadzenia ewakuacji i reagowania na zagrożenia.

ZAPEWNIENIE CIĄGŁOŚCI DZIAŁANIA W SYTUACJI ZAGROŻENIA

- ✓ Wyznaczenie osób funkcyjnych do kierowania akcją ratowniczą w sytuacjach zagrożenia i powiadomienie pracowników i studentów.
- ✓ Zadbanie o dokumenty, systemy teleinformatyczne, dane, stronę internetową.
- ✓ Opracowanie planów i algorytmów postępowania w sytuacjach zagrożenia.
- ✓ Prowadzenie stałych dyżurów w uczelni oraz współpracy z podmiotami zewnętrznymi.
- ✓ Przygotowanie miejsc schronienia, zapasowych źródeł energii, zapasów wody i żywności.

WNIOSKI I REKOMENDACJE DOTYCZĄCE DALSZYCH DZIAŁAŃ USPRAWNIAJĄCYCH SYSTEM BEZPIECZEŃSTWA UNIWERSYTETU.

1. Wyznaczyć osoby funkcyjne do realizacji zadań związanych z organizacją zadań obronnych i zarządzania kryzysowego na uczelni.
2. Opracować dokumenty wewnętrzne i procedury dotyczące organizacji zadań obronnych i zarządzania kryzysowego na uczelni i stale je aktualizować.
3. Zwiększyć świadomość obronną w społeczności akademickiej.
4. Przeprowadzić niezbędne szkolenia dla wszystkich pracowników i studentów Uniwersytetu.
5. Zadbać o infrastrukturę krytyczną, miejsca schronienia, drogi ewakuacyjne.
6. Prowadzić współpracę z podmiotami zewnętrznymi oraz ekspertami w dziedzinie bezpieczeństwa.
7. Inwestować w szkolenia i infrastrukturę.
8. Przeprowadzać treningi postępowania w sytuacjach zagrożenia.

Dziękuję za uwagę